

formuleret principper for elev- og lærerrådsarbejde, og der blev oprettet samarbejdsudvalg på samtlige gymnasier. Forud for den nuværende gymnasielov fra 1991 var der således bekendtgørelsesregler, der pålagde rektor at høre elevrådet i sager vedrørende skolens undervisningstilbud, antal klasser, oprettelse af hold, forsøg, skolens budget m.m.

Med gymnasieloven af 1991 blev der ved samtlige offentlige gymnasieskoler oprettet bestyrelser, hvori eleverne (og lærerne) blev repræsenterede. Tilsvarende blev der samme år oprettet bestyrelser ved de offentlige hf-kurser med repræsentation af kursisterne.

I 1969 blev der, dels på baggrund af Betænkning om den højere undervisnings og forsknings administrative organisation, dels i lyset af 68-oprøret, udstedt en række læreanstaltsanordninger, der gav de studerende plads i universitetets styrende organer. I 1970 blev loven om universiteternes styrelse vedtaget; mandaterne i de kollegiale organer blev herefter fordelt således, at antallet af studenterrepræsentanter skulle udgøre 1/3 af det samlede medlemstal. Loven af 1970 blev i 1973 afløst af loven om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner, hvor sammensætningen af de styrende organer igen blev ændret, således at de studerende nu havde ca. 1/4 af stemmerne. I 1993 trådte den nugældende universitetslov i kraft.

De kollegiale organer blev her færre og mindre samtidig med, at deres opgaver ændrede karakter fra enkeltsagsbehandlinger til mere overordnet strategiplanlægning. For de studerende betød det en reduceret repræsentation i henholdsvis konsistorium og fakultetsråd.

På lærerseminarierne fik de studerende i 60'erne en lovsikret ret til at vælge de studerendes råd, der forhandlede med rektor om studie- og uddannelsesmæssige vilkår. Der blev senere nedsat fællesudvalg bestående af lærer- og studenterrepræsentanter med beføjelser til at forhandle og afgive udtalelse til rektor om bl.a. undervisningsspørgsmål. Senest er udviklingen i 1997 foreløbig sluttet med ændringen af læreruddannelsesloven, hvor de studerende blev sikret op til to pladser i skolens bestyrelse med stemmeret.

I 1981 var de studerende på ingeniørhøjskolerne blevet repræsenteret i bestyrelsen, og allerede samme år var der blevet oprettet styrelsesråd, fagråd og studienævn, alle med repræsentanter for de studerende. Forud herfor var der så tidligt som i 1962 oprettet de studerendes

råd, som fik til opgave at forhandle med skolens rektor om de studerendes interesser, og i 1968 var institutionsrådet blevet oprettet, ligeledes med repræsentanter for de studerende.

Det sidste store uddannelsesområde – folkeoplysningsområdet – som bl.a. omfatter efterskoler, folkehøjskoler, husholdnings- og håndarbejdsskoler, daghøjskoler og produktionsskoler, er præget af en ikke-formaliseret demokratisk tradition. Bestyrelserne i disse selvejende institutioner afgør demokratiets omfang og form. Det demokratiske element på folkeoplysningsområdet, som har sine rødder tilbage fra folkeoplysningens start, ligger i friheden til at etablere egen skole ud fra ideologiske principper og friheden til skolevalg for eleverne.

3. Forslag til grundregler for det repræsentative demokrati på uddannelsesinstitutionerne

Der er i dag store forskelle på det repræsentative demokratis vilkår fra uddannelsesområde til uddannelsesområde. Forskellene kan ofte synes at have et lidt tilfældigt præg, og forskellene betyder, at de unge kan opleve uforståelige skift i styringsreglerne, når de går fra grundskolen til ungdomsuddannelserne, eller når de sammenligner vilkårene på forskellige ungdomsuddannelser/videregående uddannelser.

Det foreslås derfor, at der opstilles en række grundregler for demokratiet på tværs af hele det offentlige uddannelsessystem i bred forstand – dvs. såvel offentlige skoler og uddannelsesinstitutioner som selvejende uddannelsesinstitutioner inden for alle overordnede uddannelsesområder, der er undergivet omfattende offentlig regulering.

Dertil kommer 5 grundregler specielt for at styrke de studerendes muligheder for at få indflydelse og påtage sig et ansvar på universitetslovsinstitutionerne. Som nævnt ovenfor er de studerende her – i modsætning til andre dele af uddannelsessektoren – repræsenterede i institutionens styrende organer.

De foreslåede 11 grundregler er hver for sig gældende lov på et eller flere områder. På områder, hvor en grundregel ikke gælder i dag, foreslås reglen implementeret gennem ændringer af den pågældende uddannelses- eller institutionslov. Målet er, at alle grundreglerne er gennemført i hele det offentlige uddannelsessystem i år 2000.